

УДК 330:34

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-526-538](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-526-538)

Бричко Аліна Михайлівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Сумський національний аграрний університет, м. Суми, тел.:(099)739-34-50, <https://orcid.org/0000-0003-4902-1403>

ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ ДЛЯ СТАЛОГО СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄС

Анотація. У статті досліджено поняття місцевої ініціативи як важливого інструменту сталого розвитку сільських територій, а також визначено її ключові характеристики, цілі та механізми підтримки. Місцеві ініціативи спрямовані на залучення громад до вирішення соціально-економічних викликів, підвищення рівня згуртованості населення, зміцнення економічного потенціалу сільських громад та забезпечення їхньої екологічної стійкості. Метою інструментів підтримки є стимулювання сталого розвитку сільських територій через інтеграцію фінансової, технічної та інфраструктурної допомоги, а також сприяння активній співпраці між громадами, державними органами та міжнародними партнерами.

Основні цілі інструментів підтримки включають подолання демографічних викликів, сприяння цифровій трансформації, адаптацію до кліматичних змін, зменшення соціальної нерівності та забезпечення економічної життєздатності сільських регіонів. Особливості використання фінансової, технічної та інфраструктурної підтримки розглянуто через аналіз європейського досвіду. Набір інструментів Rural Toolkit об'єднує можливості 26 фондів ЄС, таких як Спільна аграрна політика, Horizon Europe, Політика згуртованості та Інструмент відновлення та стійкості, що полегшує доступ громад до ресурсів.

У статті також наведено практичні приклади використання інструментів підтримки в ЄС. Зокрема, розглянуто діяльність кооперативу Biovilla (Португалія), що розвиває зелений туризм і екологічну освіту, та компанії Vumbu Toys (Румунія), яка створює робочі місця завдяки фінансуванню з Європейського фонду розвитку сільського господарства (EAFRD). В українському контексті описано ініціативи міського городництва у Львові, Полтаві та Ужгороді, які сприяють продовольчій безпеці, створенню робочих місць і згуртованості громад.

Окремо акцентовано на важливості співробітництва місцевих громад із державними органами, яке відіграє вирішальну роль у підтримці місцевих ініціатив, зокрема через інтеграцію стратегій розвитку до національних програм і політик. У висновках підкреслено значення адаптації європейського досвіду до українських умов, що створює перспективи для подальшого розширення участі українських громад у програмах фінансування ЄС.

Ключові слова: місцеві ініціативи, сільський розвиток, фінансова підтримка, стійкість, Європейський Союз, громади, співпраця, інструменти розвитку, продовольча безпека.

Brychko Alina Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Public Management and Administration, Sumy National Agrarian University, Sumy, tel.: (099) 739-34-50, <https://orcid.org/0000-0003-4902-1403>

TOOLS TO SUPPORT LOCAL INITIATIVES FOR SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT: EUROPEAN EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE ON THE WAY TO THE EU

Abstract. The article explores the concept of local initiative as an important tool for sustainable development of rural areas, and identifies its key characteristics, objectives and support mechanisms. Local initiatives are aimed at involving communities in solving socio-economic challenges, increasing the level of population cohesion, strengthening the economic potential of rural communities and ensuring their environmental sustainability. The aim of support instruments is to stimulate sustainable development of rural areas through the integration of financial, technical and infrastructure assistance, as well as promoting active cooperation between communities, state bodies and international partners. The main objectives of support instruments include overcoming demographic challenges, promoting digital transformation, adapting to climate change, reducing social inequality and ensuring the economic viability of rural regions. The features of the use of financial, technical and infrastructure support are considered through an analysis of European experience. The Rural Toolkit brings together the capabilities of 26 EU funds, such as the Common Agricultural Policy, Horizon Europe, Cohesion Policy and the Recovery and Resilience Instrument, which facilitates communities' access to resources.

The article also provides practical examples of the use of support instruments in the EU. In particular, it examines the activities of the Biovilla cooperative (Portugal), which develops green tourism and environmental education, and the Bumbu Toys company (Romania), which creates jobs thanks to funding from the

European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD). In the Ukrainian context, it describes urban gardening initiatives in Lviv, Poltava and Uzhhorod, which contribute to food security, job creation and community cohesion.

Special emphasis is placed on the importance of cooperation between local communities and state authorities, which plays a crucial role in supporting local initiatives, in particular through the integration of development strategies into national programs and policies. The conclusions emphasize the importance of adapting European experience to Ukrainian conditions, which creates prospects for further expanding the participation of Ukrainian communities in EU funding programs.

Keywords: local initiatives, rural development, financial support, sustainability, European Union, communities, cooperation, development tools, food security.

Постановка проблеми. Сільські території України стикаються з численними викликами, серед яких депопуляція, низький рівень економічного розвитку, недостатній доступ до фінансових ресурсів та обмежені можливості для самореалізації місцевого населення. У процесі євроінтеграції України актуальним завданням є створення ефективної системи підтримки місцевих ініціатив, які здатні забезпечити стійкий розвиток сільських громад, сприяти збереженню традиційного укладу життя та підвищенню рівня добробуту населення.

Попри наявність окремих державних та регіональних програм розвитку, більшість сільських громад в Україні стикається з труднощами у залученні інвестицій, реалізації проєктів соціально-економічного розвитку та впровадженні європейських практик управління сільськими територіями. Однією з ключових проблем є відсутність системного підходу до залучення громад до процесу прийняття рішень та розробки стратегій розвитку на основі принципів сталості та партнерства.

Європейський досвід демонструє, що ефективне використання інструментів підтримки місцевих ініціатив, таких як програми LEADER, політика Smart Villages, а також фінансування через Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій (EAFRD), сприяє активізації місцевих громад, розвитку малого та середнього підприємництва та підвищенню соціальної згуртованості. Водночас, в Україні залишається невирішеним питання адаптації цих інструментів до національних умов та потреб сільських територій.

Отже, проблема дослідження полягає в необхідності вивчення європейських підходів до підтримки місцевих ініціатив у сфері сталого сільського розвитку та розробки рекомендацій щодо їх ефективного застосування в Україні з урахуванням національних особливостей та викликів євроінтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сталий розвиток сільських територій є одним із ключових пріоритетів сучасної політики Європейського Союзу, що спрямована на підвищення добробуту сільських громад, збереження природних ресурсів та забезпечення економічного зростання на місцевому рівні. В умовах євроінтеграційних процесів в Україні особливого значення набуває впровадження ефективних інструментів підтримки місцевих ініціатив, які сприяють розвитку сільських територій, підвищенню їх конкурентоспроможності та соціальної згуртованості.

Дослідження європейського досвіду забезпечення сталого розвитку сільських територій є предметом досліджень таких науковців, як О.М. Скорик [1], О.Ю. Матвеева [2], М.М. Мазурик [3], М.В. Руда [3] тощо. Низка проаналізованих праць засвідчила, що європейський досвід забезпечення сталого економічного розвитку сільських територій надає комплексний підхід до вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем сільських регіонів. Європейський досвід демонструє, що успішний сталий розвиток сільських громад ґрунтується на комплексному підході, який поєднує фінансові, організаційні та комунікаційні механізми підтримки. Програми, такі як LEADER, інструменти Спільної аграрної політики (CAP), а також фінансові інструменти, зокрема Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій (EAFRD), відіграють вирішальну роль у створенні умов для ефективного розвитку сільських територій та активного залучення місцевих громад до процесу управління розвитком.

Мета статті - проаналізувати європейські підходи до підтримки місцевих ініціатив у сфері сталого сільського розвитку та оцінити перспективи їх імплементації в Україні в контексті євроінтеграційних прагнень. У процесі дослідження буде розглянуто інституційно-правові механізми, фінансові інструменти та практичні кейси реалізації місцевих ініціатив у країнах ЄС, що можуть бути корисними для формування ефективної стратегії розвитку сільських територій України.

Виклад основного матеріалу. Місцева ініціатива надає жителям громади право самостійно розробляти проекти рішень, які підлягають обов'язковому розгляду на засіданні відповідної ради. Юридичним підґрунтям для цього є стаття 9 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», яка чітко закріплює таку можливість [6].

Громадяни можуть ініціювати розгляд будь-яких питань, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування. Це можуть бути питання, пов'язані з управлінням земельними ресурсами, покращенням соціальних, адміністративних, освітніх і медичних послуг. Наприклад, громадськість може пропонувати створення комунальних установ, таких як реабілітаційний центр для ветеранів, ініціювати заходи із захисту міського простору від хаотичної забудови, озеленення територій, удосконалення транспортної інфраструктури або ремонт навчальних закладів.

Крім того, місцева ініціатива може стосуватися питань функціонування ради, зокрема змін у складі її комісій. Наприклад, жителі можуть запропонувати виключення депутата зі складу комісії у разі втрати до нього довіри. Таким чином, завдяки механізму місцевої ініціативи громада отримує інструмент впливу на прийняття рішень нарівні з депутатами, оскільки проекти, запропоновані жителями, підлягають обов'язковому розгляду на засіданнях ради. Процедура подання місцевої ініціативи, кількість необхідних підписів та перелік документів визначаються Статутом громади або окремим Положенням про місцеву ініціативу. Порядок винесення місцевої ініціативи на розгляд ради регламентується представницьким органом місцевого самоврядування або положеннями статуту територіальної громади.

Ініціативи, подані відповідно до встановлених вимог, обов'язково розглядаються на відкритому засіданні ради за участю членів ініціативної групи, які представляють питання громади. Після ухвалення рішення за ініціативою, воно публікується згідно з процедурами, передбаченими представницьким органом місцевого самоврядування або статутом громади. Навіть в умовах воєнного стану цей механізм громадської участі залишається доступним, незалежно від того, чи проводяться засідання ради відкрито. Питання, запропоноване ініціативною групою, включається до порядку денного, дату засідання оголошують завчасно, а його обговорення відбувається з обов'язковою участю всіх членів ради та представників громади.

Місцева ініціатива є ефективним інструментом для залучення громадян до вирішення важливих питань, особливо коли вони стосуються тих категорій населення, які є активними, але не мають широкого доступу до інтернету. Зокрема, проблеми житлово-комунального господарства зазвичай викликають значний інтерес серед пенсіонерів та людей старшого віку, які охоче підтримують такі ініціативи шляхом збору підписів, тоді як аналогічні електронні петиції могли б не отримати від них належної підтримки.

Як правило, положення про місцеві ініціативи передбачають можливість, а іноді й обов'язок, участі представників ініціативної групи в обговоренні та голосуванні щодо їхньої пропозиції. Часто вони також мають право особисто презентувати свою ініціативу на засіданні ради. На відміну від цього, автори електронних петицій нерідко не отримують жодної інформації про хід розгляду їхніх звернень до моменту оприлюднення офіційної відповіді міської ради на веб-сайті або після висвітлення питання у ЗМІ. Учасники місцевої ініціативи мають значні переваги, адже вони можуть безпосередньо взаємодіяти з депутатами, аргументувати свою позицію та відстоювати власну пропозицію в процесі ухвалення рішення. Законодавство гарантує їм це право, тоді як авторам електронних петицій доводиться докладати додаткових зусиль, аби отримати подібні можливості.

Існує широкий набір інструментів, які можуть бути застосовані для сприяння розвитку місцевих ініціатив у сільській місцевості. Оскільки кожна громада має свої унікальні характеристики, можливості та виклики, вибір відповідних інструментів повинен враховувати специфіку кожної конкретної ситуації.

Головною метою застосування таких інструментів є підтримка сталого розвитку сільських територій шляхом створення умов для їхнього зростання та процвітання. Основні завдання цих інструментів охоплюють:

✓ Підвищення рівня життя: Створення належних умов для надання якісних послуг, розвитку інфраструктури та соціальних ініціатив, що сприятимуть покращенню добробуту мешканців сільських територій.

✓ Економічне зростання: Заохочення підприємницької діяльності та аграрного сектору для збільшення доходів населення, зниження рівня безробіття та забезпечення економічної стійкості регіону.

✓ Раціональне використання природних ресурсів: Забезпечення екологічно відповідального підходу до використання природних ресурсів та збереження довкілля для наступних поколінь.

✓ Сприяння соціальній інтеграції: Гарантування рівних можливостей для всіх членів громади, залучення їх до прийняття рішень та рівного доступу до ресурсів.

✓ Зміцнення громадської взаємодії: Формування сприятливого соціального середовища, що базується на співпраці, взаємодопомозі та спільних ініціативах.

✓ Розвиток інфраструктурних об'єктів: Поліпшення доступу до транспортної мережі, зв'язку, енергетичних систем, водопостачання та інших ключових елементів інфраструктури.

✓ Збереження культурної спадщини: Підтримка та популяризація історико-культурних традицій, які є важливими для ідентичності та розвитку сільських територій.

Загалом, використання цих інструментів сприяє створенню умов для комплексного, збалансованого та сталого розвитку сільських громад, що враховує потреби сучасного суспільства та забезпечує основу для майбутніх перспектив.

Фінансова підтримка	Технічна підтримка	Освіта та навчання	Мережі та співпраця	Інфраструктурна підтримка
• <u>Гранти та субсидії</u> • <u>Кредити та інвестиції</u>	• Консультативна допомога • Технічні послуги	• Тренінги та семінари • Програми наставництва	• <u>Формування мереж співпраці</u> • Партнерство з бізнесом	• <u>Розвиток інфраструктури</u> • <u>Зелені технології</u>

Рис. 1 Можливі інструменти підтримки місцевих ініціатив

Джерело: сформовано автором

Фінансова підтримка відіграє ключову роль у впровадженні місцевих ініціатив, спрямованих на розвиток сільських територій. Вона забезпечує необхідний капітал для запуску та реалізації проектів, сприяючи економічному зростанню та підвищенню рівня життя мешканців. Одним із джерел фінансування є гранти та субсидії, які допомагають розробляти та впроваджувати проекти, що орієнтовані на створення робочих місць, соціальні програми та інфраструктурний розвиток. Крім того, значну роль відіграє мікрокредитування, яке надає фінансову допомогу малим підприємствам, сприяючи їхньому розвитку. Інвестиційні програми також є важливим чинником, оскільки сприяють залученню приватних і громадських інвестицій, створенню інвестиційних фондів та підтримці модернізації інфраструктури. Окрім цього, доступність кредитування, лізингових послуг та страхування дозволяє мінімізувати фінансові ризики та стимулювати розвиток підприємництва в сільській місцевості. Спільні фонди розвитку та публічно-приватні партнерства об'єднують ресурси зацікавлених сторін для реалізації спільних ініціатив, що сприяє сталому розвитку громад.

Технічна підтримка спрямована на надання необхідних знань, технологій та експертизи для успішного втілення сільських ініціатив. Консультативна допомога включає експертні поради у сфері сільського господарства, економіки та управління проектами, а також технічну допомогу в плануванні та реалізації інфраструктурних проектів. Освіта та підвищення кваліфікації є важливою складовою, адже організація тренінгів, семінарів і спеціалізованих курсів допомагає мешканцям здобувати нові знання та навички. Важливим аспектом є також доступ до необхідного обладнання та методичних матеріалів, що дозволяє ефективно реалізовувати проекти. Формування мереж співпраці, обмін досвідом через створення онлайн-платформ та мереж інновацій сприяє поширенню кращих практик. Водночас, аналітична підтримка у вигляді досліджень, моніторингу та оцінки ефективності дозволяє вдосконалювати підходи до розвитку сільських громад.

Інфраструктурна підтримка є важливим елементом для покращення умов життя та економічного розвитку сільських територій. Основними напрямками є розвиток транспортної інфраструктури, який включає будівництво та модернізацію доріг і мостів, а також впровадження громадського транспорту. Енергетична інфраструктура охоплює розширення електромереж, підвищення енергоефективності та впровадження відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна і вітрова енергія. Забезпечення доступу до чистої води та ефективних систем водовідведення є ще одним важливим аспектом, оскільки воно сприяє підвищенню рівня санітарії та здоров'я населення. Розвиток телекомунікаційної інфраструктури дозволяє мешканцям отримувати доступ до мобільного зв'язку та Інтернету, що сприяє соціально-

економічному розвитку регіонів. Соціальна інфраструктура передбачає створення та оновлення закладів охорони здоров'я, освітніх установ і культурних центрів, що сприяє підвищенню якості життя та освіти населення.

Освіта та навчання є важливими чинниками сталого розвитку сільських територій. Будівництво та модернізація освітніх установ забезпечують комфортні умови для навчання, а надання навчальних матеріалів і обладнання сприяє підвищенню якості освіти. Організація додаткових освітніх заходів, курсів та майстер-класів допомагає учням та студентам здобувати нові компетенції. Розвиток дистанційного навчання розширює можливості отримання освіти без необхідності переїзду, а впровадження інноваційних освітніх програм враховує специфіку сільських громад. Крім того, підтримка молодих фахівців у вигляді стипендій та грантів заохочує їх працювати у сільській місцевості, що сприяє підвищенню кваліфікації місцевих кадрів.

Формування мереж співпраці та партнерства є важливим інструментом, який дозволяє об'єднати ресурси та можливості різних зацікавлених сторін. Організація форумів, конференцій та круглих столів створює платформу для обміну ідеями та досвідом, сприяючи налагодженню ефективної співпраці. Створення онлайн-платформ для обміну інформацією дозволяє зацікавленим сторонам ділитися ресурсами та практичними знаннями. Робочі групи та комітети, які об'єднують представників різних секторів, сприяють розробці спільних рішень та стратегій. Локальні партнерства між органами влади, бізнесом та громадянськістю забезпечують комплексний підхід до вирішення проблем. Менторські програми дозволяють молодим спеціалістам отримувати досвід від старших колег, а фінансова підтримка спільних ініціатив сприяє їхній реалізації. Нарешті, спільні зусилля у сфері лобіювання та адвокації дозволяють ефективніше представляти інтереси сільських громад на різних рівнях управління.

Співпраця з державними установами відіграє значну роль у розвитку місцевих ініціатив, сприяючи більш ефективній реалізації проектів, залученню додаткових ресурсів та забезпеченню сталого розвитку громад. Державні органи можуть надавати фінансову підтримку через різноманітні програми, включаючи гранти, субсидії та спеціальні фонди, спрямовані на розвиток сільських територій. Таке фінансування може бути спрямоване на сільськогосподарські проекти, інфраструктурні ініціативи, поліпшення якості життя населення та екологічні програми.

Крім фінансової допомоги, важливою складовою співробітництва є консультативна та технічна підтримка. Органи державної влади можуть надавати громадам доступ до експертної допомоги, сприяючи розробці та впровадженню проектів на професійному рівні. Вони можуть забезпечувати навчання та підвищення кваліфікації місцевих лідерів і активістів, що дозволяє

розвивати управлінські, фінансові та технічні навички, необхідні для успішної реалізації ініціатив.

Регуляторна підтримка також є важливим аспектом співпраці з державними органами. Спрощення процедур отримання дозволів, ліцензій та інших адміністративних процесів сприяє ефективнішому втіленню місцевих проектів. Також громади можуть брати активну участь у розробці законодавчих ініціатив, що дозволяє адаптувати нормативну базу до їхніх потреб та реалій.

Інформаційна підтримка з боку державних структур допомагає підвищити обізнаність про місцеві ініціативи та сприяє залученню нових партнерів і ресурсів. Органи влади можуть використовувати свої комунікаційні канали для поширення інформації про важливі проекти, а також сприяти діалогу з громадськістю через організацію публічних консультацій та громадських слухань.

Важливою формою взаємодії є механізми публічно-приватного партнерства, що передбачають залучення бізнесу до реалізації інфраструктурних та соціально-економічних проектів у сільських регіонах. Такі партнерства дозволяють поєднувати ресурси держави та приватного сектору, забезпечуючи довгостроковий ефект для громад.

Не менш важливою складовою є контроль за реалізацією проектів, що передбачає моніторинг та оцінку їхніх результатів спільно з державними органами. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми, коригувати плани та забезпечувати ефективне використання залучених ресурсів. Прозорість у фінансових процесах досягається завдяки регулярному звітуванню та публічному аудиту, що підвищує рівень довіри до місцевих ініціатив. Отже, партнерство між громадами та державними органами є важливим інструментом сталого розвитку, забезпечуючи необхідну підтримку та створюючи сприятливі умови для впровадження локальних проектів.

Практики використання інструментів підтримки місцевих ініціатив сільського розвитку. Щоб гарантувати, що сільські території Європи продовжать забезпечувати європейців продовольством, житлом, роботою та іншими послугами, вони забезпечують близько 46% території ЄС і дають роботу понад 20% його населення, роблячи суттєвий внесок в економіку та стійкість регіонів. ЄС розробив новий набір інструментів для сільських територій (Rural toolkit). Завдяки йому, місцеві і регіональні органи влади, підприємства та окремі особи можуть легше отримати доступ до інформації про різні можливості фінансування ЄС і скористатися ініціативами ЄС для покращення якості життя у своїх територіях.

Набір інструментів є частиною довгострокового бачення ЄС для сільських територій до 2040 року, яке спрямоване на вирішення ключових викликів, таких як старіння населення, цифрова трансформація, кліматичні зміни та соціальна інклюзія, з метою забезпечення стійкого розвитку та підвищення якості життя у сільських громадах. Він був створений за

ініціативи Об'єднаного дослідницького центру (JRC) і Генерального директорату Європейської Комісії з питань регіональної та міської політики (DG REGIO) у співпраці з Генеральним директором з питань сільського господарства та сільського розвитку (DG AGRI).

Набір інструментів об'єднує можливості 26 фондів ЄС, зокрема Політики згуртованості, Спільної аграрної політики, Horizon Europe та Інструменту відновлення та стійкості. Він забезпечує єдине вікно з підтримки ЄС для сільських територій, що робить його дуже корисним для місцевих груп дій (LAG) та прихильників місцевих ініціатив. Хоча існує безліч можливостей фінансування від ЄС, знайти правильну можливість може бути доволі складно. Набір інструментів має інтерактивний пошуковик джерел фінансування, який дозволяє адаптувати пошук на основі кількох критеріїв: тип організації, запропонована діяльність та тип підтримки.

Кооператив Biovilla (Португалія). Кооператив займається зеленим туризмом, освітніми програмами та відновленням ландшафту в природному парку Аррабіда. Він використав фонди ЄС, зокрема Європейський фонд регіонального розвитку, EAFRD та Erasmus+. Завдяки цьому кооператив керує гостьовим будинком, рестораном, продуктовим магазином та освітніми програмами. Кошти були використані для відновлення природного середовища парку, створення туристичної інфраструктури та проведення навчальних заходів з екологічного управління для місцевих громад. Кооператив займається зеленим туризмом, освітніми програмами та відновленням ландшафту в природному парку Аррабіда. Він використав фонди ЄС, зокрема Європейський фонд регіонального розвитку, EAFRD та Erasmus+. Завдяки цьому кооператив керує гостьовим будинком, рестораном, продуктовим магазином та освітніми програмами.

Bumbi Toys (Румунія). Компанія виготовляє дерев'яні іграшки завдяки фінансуванню від EAFRD. Вона створила понад 20 робочих місць та експортує продукцію до Австралії, Індонезії, Нідерландів, Сінгапуру та США.

Українські ініціативи. Україна має можливість отримувати фінансування від ЄС через такі програми, як Horizon Europe, Програма підтримки сільського розвитку (EAFRD), гранти від Європейського фонду регіонального розвитку (ERDF) та фінансові інструменти від Європейського інвестиційного банку (EIB). Ці кошти можуть бути спрямовані на розвиток аграрного сектору, підтримку стартапів, інноваційні проєкти та соціальні ініціативи.

В умовах війни дрібне фермерство набуває стратегічної актуальності. Однією з ініціатив є міське городництво, приклади якого реалізовані у Львові, Полтаві та Ужгороді:

- Інклюзивний город в Ужгороді, створений спільно «Карітас» та волонтерським осередком «БУР-Закарпаття».

- Міський город у Полтаві, організований КП «Декоративні культури».
- Суспільний город у Львові – Розсадник, що співпрацює з соціально відповідальним бістро.

Такі проєкти допомагають забезпечити продовольчу безпеку, створюють робочі місця та підтримують згуртованість громад. Важливо вивчати та впроваджувати європейський досвід для подальшого розвитку місцевих ініціатив та ефективного використання інструментів підтримки ЄС.

Висновки. Використання інструментів підтримки місцевих ініціатив сільського розвитку дозволяє значно підвищити якість життя у сільських територіях, сприяти економічному зростанню та зміцненню соціальної згуртованості. Європейський досвід показує, що ефективне використання фондів ЄС сприяє створенню нових робочих місць, розвитку підприємництва та покращенню інфраструктури.

Подальше дослідження має зосередитися на оцінці ефективності впроваджених проєктів, аналізі бар'єрів, що заважають доступу до фінансування, та розробці рекомендацій для покращення процесу залучення інвестицій у сільські громади. Також важливо вивчити можливості розширення співпраці між українськими та європейськими партнерами для максимального використання існуючих можливостей фінансування.

Література:

1. Skoryk M.O. Conceptual framework for sustainable development of rural areas. *Economics of Systems Development*. 2024. Vol. 6 (1). P. 95–99.
2. Матвеева О.Ю. Європейська парадигма сталого розвитку територіальних громад: досвід для України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління*. 2021. № 1. С. 148–157.
3. Руда М.В., Мазурик М.М. Співпраця України та Європейського Союзу у сфері сталого розвитку: огляд перспектив. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2021. Vol. 3, № 1. С. 204–211.
4. Про проєкт Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій України на період до 2030 року <https://www.prostir.ua/?library=pro-projekt-stratehiji-rozvytku-sil'skoho-hospodarstva-ta-sil'skyh-terytorij-ukrajiny-na-period-do-2030-roku>
5. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: Розпорядження КМУ від 15 листопада 2024 р. № 1163р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text>
6. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: прийнятий 25.05.1997 р. №280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. 1997. №24. 170 с.
7. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»: від 05.02.2015 р. №157-VIII.: <http://www.rada.gov.ua>
8. Новий набір інструментів ЄС задля підтримки розвитку сільських територій URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/panorama/2024/03/03-06-2024-new-eu-toolkit-provides-focused-support-to-rural-areas_en#:~:text=The%20toolkit%20provides%20exhaustive%20information,to%20calls%20and%20contact%20points (дата звернення 28.01.25)

9. Ревіталізація міст – досвід Європейського Союзу для України : навч. посібник / [О. А. Сич, Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, В. В. Круглякова]; за заг. ред. канд. екон. наук., доц. О. А. Сич. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. – 312 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/Revitalizatsiia-mist.pdf> (дата звернення 28.01.25)

10. Україна на шляху до ЄС: виклики та перспективи : матеріали круглого столу до Дня Європи в Україні (Київ, 9 трав. 2024 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів, Ю. Г. Рубана. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2024. 112 с. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2112/files/6598623b-90b4-4f0e-a02a-33621cdb7e61.pdf> (дата звернення 28.01.25)

References:

1. Skoryk M. O. (2024) Conceptual framework for sustainable development of rural areas. *Economics of Systems Development*. vol. 6 (1), pp. 95–99.
2. Matveieva O. Yu. (2021) Yevropeiska paradyhma staloho rozvytku terytorialnykh hromad: dosvid dlia Ukrainy [European paradigm of sustainable development of territorial communities: experience for Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia*. vol. 1, pp. 148–157. [in Ukrainian].
3. Ruda M. V., Mazuryk M. M. (2021) Spivpratsia Ukrainy ta Yevropeiskoho Soiuzu u sferi staloho rozvytku: ohliad perspektyv [Cooperation between Ukraine and the European Union in the sphere of sustainable development: an overview of perspectives]. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. vol. 3, pp. 204–211. [in Ukrainian].
4. Pro proiekt Stratehii rozvytku silskoho hospodarstva ta silskykh terytorii Ukrainy na period do 2030 roku [For the draft Strategy for the Development of the Agricultural Economy and Agricultural Territories of Ukraine for the Period to 2030]. *prostir.ua* Retrieved from <https://www.prostir.ua/?library=pro-proiekt-stratehiji-rozvytku-silskoho-hospodarstva-ta-silskykh-terytorij-ukrajiny-na-period-do-2030-roku> [in Ukrainian].
5. Rozporiadzhennia KМУ «Pro skhvalennia Stratehii rozvytku silskoho hospodarstva ta silskykh terytorii v Ukraini na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025-2027 rokakh» vid 15 lystopada 2024 r. № 1163r. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine: «On approval of the Strategy for the Development of Agriculture and Rural Areas in Ukraine for the period until 2030 and approval of the operational plan of measures for its implementation in 2025-2027» dated November 15, 2024 No. 1163]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini»: pryiniaty 25.05.1997 r. №280/97-VR // Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy [Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine": adopted on 25.05.1997 No. 280/97-VR // Official Gazette of the Verkhovna Rada of Ukraine] 1997. №24. 170 с. [in Ukrainian]
7. Zakon Ukrainy «Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad» [Law of Ukraine “On Voluntary Association of Territorial Communities”] 05.02.2015 p. №157-VIII.: <http://www.rada.gov.ua> [in Ukrainian]
8. Novyi nabir instrumentiv YeS zadlia pidtrymky rozvytku silskykh terytorii [A new set of EU instruments to support rural development] URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/panorama/2024/03/03-06-2024-new-eu-toolkit-provides-focused-support-to-rural-areas_en#:~:text=The%20 toolkit%20provides%20exhaustive%20information,to%20calls%20and%20 contact%20points (accessed 28.01.25) [in Ukrainian]

9. Revitalizatsiia mist – dosvid Yevropeiskoho Soiuzu dlia Ukrainy : navch. posibnyk / [O. A. Sych, N. S. Sytnyk, A. V. Stasyshyn, V. V. Kruhliakova]; za zah. red. kand. ekon. nauk., dots. O. A. Sych. – Lviv : LNU imeni Ivana Franka [Revitalization of cities – the experience of the European Union for Ukraine: a textbook / [O. A. Sych, N. S. Sytnyk, A. V. Stasyshyn, V. V. Kruhliakova]; edited by Ph.D. in Economics, Assoc. Prof. O. A. Sych – Lviv: Ivan Franko National University of Lviv] 2023. – 312 c. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/Revitalizatsiia-mist.pdf> (accessed 28.01.25) [in Ukrainian]

10. Ukraina na shliakh do YeS: vyklyky ta perspektyvy : materialy kruhloho stolu do Dnia Yevropy v Ukraini (Kyiv, 9 trav. 2024 r.) : / za zah. red. L. H. Komakhy, M. S. Orliv, Yu. H. Rubana. Kyiv [Ukraine on the way to the EU: challenges and prospects: materials of the round table for Europe Day in Ukraine (Kyiv, May 9, 2024) : / edited by L. G. Komakha, M. S. Orliv, Y. G. Ruban. Kyiv: NNI PUDS KNU] URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2112/files/6598623b-90b4-4f0e-a02a-33621cdb7e61.pdf> (accessed 28.01.25) [in Ukrainian]